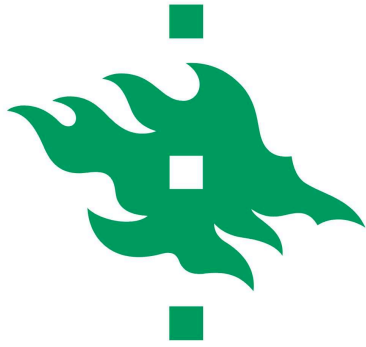

17.6.2020

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

Lausunto lausuntopyyntöön hallituksen esityksestä Eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja sakan täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta MMM019:00/2020 (29.5.2020)

Eläinlääketieteellinen tiedekunta kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä Eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja sakan täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja lausuu kuultuaan asiantuntijaansa apulaisprofessori Janne Lundenia seuraavaa:

Elintarvikelain uudistuksen tavoitteita on pidettävä hyvinä ja tarkoituksenmukaisina. Elintarvikelain uudistuksella pyritään sujuvoittamaan sääntelyä sekä parantamaan elintarvikelain käytettävyyttä jäsentämällä lukuisista muutoksista aiheutunutta hajanaisuutta. Onkin tarpeen pyrkiä mahdollisimman selkeään rakenteeseen sekä välttämään päällekkäisyyksiä EU-säädösten kanssa. Selkeä ja ymmärrettävä laki edesauttaa sen käyttöä ja tulkintaa, mikä puolestaan edesauttaa lain tavoitteiden saavuttamisen.

Olenainen osa elintarvikelain uudistamista on lain nojalla annettujen keskeisten elintarvikehygieniasetusten kokoaminen kolmen asetuksen alle, jotka muodostavat lain kanssa johdonmukaisen kokonaisuuden. Tämä suunniteltu asetusten uudelleen kokoaminen on tervetullut muutos. Se lisänee olennaisesti elintarvikesäädösten kokonaisuuden hallintaa.

Uudistettavaan elintarvikelakiin ehdotetaan muutoksia, joilla on oletettavasti useita myönteisiä vaikutuksia valvonnan vaikuttavuuteen. Näistä tärkein on uusi valvontakeino eli elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu. Myös muutokset olemassa oleviin valvontakeinoihin ovat hyvin perusteltuja vaikuttavuuden lisäämisen näkökulmasta.

17.6.2020

Uudistettavaan elintarvikelakiin esitettävä uusi valvontakeino eli elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu tulisi harkittavaksi silloin kun muut hallinnolliset seuraamukset eivät ole riittäviä, mutta rikkomusten laatu ei ehdottomasti edellyttäisi rikosoikeudellisen järjestelmän käyttöä. Seuraamusmaksua käytetään useassa maassa ja Suomessakin on valmiutta ja halua käyttää seuraamusmaksua. Vuonna 2015 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan (Kettunen ym. 2017) noin puolet vastanneista kuntavalvojista oli sitä mieltä, että valvontayksikön johtajalla tulisi olla mahdollisuus määrätä sakko toimijalle. Tämä osoittaa sen, että monet valvojat kaipaavat uutta valvontakeinoja, jolla olisi nopea ja tuntuva seuraus. Seuraamusmaksun käyttöönotto on suositeltavaa, koska se lisäisi todennäköisesti valvonnan vaikuttavuutta. Seuraamusmaksun määrääminen on nopea keino varsinkin, kun verrataan uhkasakon asettamiseen ja tuomitsemiseen. Tieto siitä, että valvoja voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun lisäisi todennäköisesti joidenkin toimijoiden halukkuutta korjata epäkohdat ja noudattaa säädöksiä.

Seuraamusmaksun käyttöön liittyy haasteita, joista merkittävin lienee epäyhdenmukaisuuden vaara. Lakiehdotuksessa säädetään seuraamusmaksun käytön edellytyksistä, seuraamusmaksun suuruudesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Valvonnassa tulee huomioida useita seikkoja, joiden tulkinta tullee olemaan erilaista. Tämän takia on tärkeää, että Ruokavirasto ohjeistaisi seuraamusmaksun käyttöä sekä yleisellä tasolla että käytännöllisin esimerkein. Tämä edistäisi huomattavasti uuden pakkokeinon yhtenäistä käyttöönottoa.

Uudistetussa elintarvikelaissa ehdotetaan muutoksia toimivaltaan koskien elintarvikemääräysten vastaisen markkinoinnin kieltämistä. Nykyään vain Ruokavirastolla on mahdollisuus kieltää määräysten vastaisen elintarvikkeen markkinoinnin. Tämä on kuitenkin osoittautunut joissain tapauksissa liian jäykäksi ja hitaaksi menettelyksi. Tämän takia uudistetussa laissa ehdotetaan, että toimivalta laajennettaisiin koskemaan myös paikallisia valvontaviranomaisia. Tämä virtaviivaistaisi valvontaa ja nopeuttaisi määräyksen vastaisen markkinoinnin korjaantumista.

Lakiehdotus sisältää merkittävän muutoksen valvonnan maksullisuuden toteuttamisessa. Lakiehdotukseen on lisätty toimijoilta perittävä 150 € vuosimaksu. Vuosimaksu lisäisi merkittävästi elintarvikevalvonnasta saatavia tuloja, mikä onkin yksi muutoksen tavoitteista. Nykyinen suoriteperusteinen maksujärjestelmä jäisi voimaan, joskin viranomaisen valvontasuunnitelman mukainen näytteenotto ja näytteiden tutkiminen katettaisiin valvonnan vuosimaksulla. Perusteluista ei ilmene miksi näytteenotto ja varsinkin näytteiden tutkiminen sisältyisi vuosimaksuun. Käytännössä se johtaisi siihen, että osalla kohteista valvonnan kokonaiskustannukset laskisivat huomattavasti. Kokonaiskustannuksen lasku koskisi sellaisia kohteita, joista otetaan säännöllisesti valvontasuunnitelman mukaisia näytteitä. Näytteiden analyysikustannukset ovat hintavia, joten kyseessä on helposti satojen eurojen ja jopa yli tuhannen euron kustannuksista. Tämä saattaisi aiheuttaa tyytymättömyyttä muissa toimijoissa, joiden valvontakustannukset nousisivat vuosimaksun verran. Lisäksi näytteiden analyysikustannusten sisältyminen vuosimaksuun vähentäisi valvonnasta saatavaa tuottoa.

Antti Sukura
Dekaani

Marko Niemi
Hallintopäällikkö

Tämä asiakirja on allekirjoitettu

Asian HY/1168/00.13.00/2020 asiakirja

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja

Todennus